

We Lwowie, dnia 9. września 1908.

Aleg. 55

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o włościach rentowych.

Wysoki Sejmie!

W myśl §. 45. ustawy „O tworzeniu włości rentowych (dz. u. i rozp. kr. Nr. 40 z r. 1905), „winien Wydział krajowy przedkładać Wys. Sejmowi sprawozdania z czynności krajowej Komisji dla włości rentowych i o jej kosztach, o udzielonych pożyczkach rentowych jako też o hipotecznych prawach zastawu dla tych pożyczek nabytych, o stanie emisji listów rentowych i funduszków odnoszących się do listów rentowych“.

Temu obowiązкови czyni Wydział krajowy niniejszem zadość, przedkładając Wys. Sejmowi dołączony pod ./ statutu krajowej Komisji dla włości rentowych, pod ./ sprawozdanie z czynności tejże komisji za czas od 20. września 1906 do 31. sierpnia 1908 r., a zarazem nadmieniam, że zamknięcie rachunków wydatków krajowej Komisji dla włości rentowych z r. 1907 przedkłada w swem sprawozdaniu o zamknięciu rachunków funduszu krajowego i funduszków pod zarządem Wydziału krajowego zostających, które też obejmuje zamknięcia rachunków funduszków odnoszących się do emisji listów rentowych.

Dołączone sprawozdanie krajowej Komisji dla włości rentowych przedstawia wyczerpująco sprawę udzielonych pożyczek a Wydział krajowy stwierdza jedynie, że wszystkie udzielone pożyczki są zgodnie z postanowieniami §. §.: 28. i 51. ustawy „o tworzeniu włości rentowych“ zainstalowane.

Przechodząc do zdania sprawy z swych czynności w sprawie włości rentowych, zaznacza Wydział krajowy, że uchwalona przez Wys. Sejm na posiedzeniu z dnia 5. marca 1907 roku nowela do §. 4. ustawy „o tworzeniu włości rentowych“ uzyskała Najwyższą Sankcję w postanowieniu z dnia 1. października 1907 i weszła w życie z dniem 30. listopada 1907 jako z dniem jej ogłoszenia. W ten sposób zostało usunięte z ustawy postanowienie, utrudniające w wysokim stopniu korzystanie z pożyczek rentowych i stało się zadość woli Wys. Sejmu.

Wzrastające czynności biura krajowej Komisji dla włości rentowych spowodowały Wydział krajowy do znacznego powiększenia sił pracujących w tem

biurze, ponad skład tegoż biura ustalony w uchwalonym przez Wys. Sejm w dniu 18. marca 1907 preliminarzu wydatków na włości rentowe. Już w ciągu roku 1907 zaszła konieczność powiększenia liczby sił pisarskich w biurze komisji do liczby trzech tudzież potrzeba zaangażowania czasowo drugiej siły rolniczej dla przeprowadzenia oszacowań gospodarstw zgłoszonych na włości rentowe tak, by nie powstały zaległości w postępie całej akcji tworzenia włości. W r. 1908 oprócz zaangażowania czasowego drugiej siły rolniczej — podobnie jak w lecie roku zeszłego — okazało się koniecznym przydać także drugiego referenta hipotecznego. Pismem z dnia 27. lutego 1908 r. L.W. 20.854 powołał tedy Wydział krajowy począwszy od dnia 1. marca 1908 odpowiednią siłę do biura za wynagrodzeniem 250 K miesięcznie. Wreszcie na wniosek krajowej Komisji dla włości rentowych przedstawiony przy sposobności przedłożenia preliminarza jej wydatków na rok 1909 postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wys. Sejmowi w dotyczącym preliminarzu wniosek wstawienia w wydatki na biuro Komisji na r. 1909 wynagrodzenia dla drugiego referenta rolniczego w kwocie 5.000 K, Wydział krajowy bowiem uznaje konieczność takiej drugiej siły zarówno ze względu na wzrastające czynności ocenicielskie jak i ze względu na potrzebę lustrowania gospodarstw stanowiących włości rentowe. W końcu postanowił też Wydział krajowy wstawić w wydatki biura wydatek potrzebny na opłacenie trzech sił rachunkowych zajętych pod kontrolą oddziału rachunkowego Wydziału krajowego rachunkowością funduszków emisyjnych listów rentowych. To powiększenie sił czasowo pokrywane z zaoszczędzeń na preliminowanych dotąd wydatkach obecnie znajduje wyraz w preliminarzu wydatków Rubr. X. poz. 88 wydatków funduszu krajowego na r. 1909 i powoduje podwyżkę całego wydatku tej pozycji o 12.364 koron.

W końcu zwraca Wydział krajowy uwagę, że z upływem bieżącej kadencji sejmowej gasną mandaty 2 członków i 2 zastępców członków krajowej Komisji dla włości rentowych, wybranych przez Sejm na jego posiedzeniu z dnia 20. listopada 1905 r., że zatem zachodzi potrzeba nowego wyboru dla zapewnienia Komisji prawidłowego składu.

Opierając się na powyższem przedstawieniu, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm przyjmuje do wiadomości niniejsze sprawozdanie wraz ze sprawozdaniem z czynności krajowej Komisji dla włości rentowych.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

St. Badeni, w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Tadeusz Pilań, w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Sprawozdanie

krajowej Komisji dla włości rentowych.

Dwa lata upływają z dniem 1. października b. r. od chwili wejścia w życie ustawy „o tworzeniu włości rentowych“ i ten też bez mała okres czasu jest przedmiotem niniejszego sprawozdania z czynności Komisji dla włości rentowych w jej pierwszym składzie, Komisya bowiem rozpoczęła swe czynności z dniem 20. września 1906 b. r., w którym zebrana została na swe pierwsze posiedzenie, zamyka zaś niniejsze sprawozdanie z d. 31. sierpnia 1908 r.

Działalność Komisji w tym okresie czasu dzieli się z natury rzeczy na dwa działy: czynności organizacyjne, o ile one w myśl ustawy i statutu Komisji do niej należą, to dział jeden, drugi, to tworzenie włości rentowych przez przyznawanie pożyczek rentowych na gospodarstwa, które mają włościwość, jakich ustawa wymaga, gospodarzom, którzy również wymaganiom ustawy odpowiadają a gotowi są poddać się warunkom, jakie ustawa nakłada.

Pierwszym działem czynności zajmowała się Komisya zwłaszcza w pierwszych początkach swego działania. Już na pierwszym swem posiedzeniu z d. 20. września 1906. roku przeprowadziła dyskusję nad sprawą organizacji Biura Komisji, postanowiła przedłożyć Wydziałowi krajowemu wniosek o powołanie w skład biura: 1. zawodowego rolnika, jako referenta rolniczego, któryby mógł podania o pożyczki badać ze stanowiska rolniczo-zawodowego, któryby dalej przeprowadzał oszacowania gospodarstw, udzielał interesowanym wskazówek gospodarczych i rad co do sposobu użycia pożyczki z jak największą korzyścią dla ich gospodarstwa, któryby wreszcie w miarę powstawania włości rentowych wykonywał lustracje tych włości i przy tej sposobności udzielał wskazówek gospodarczych mogących zapewnić zarówno bezpieczeństwo pożyczek jak i prawidłowy rozwój i postęp gospodarczy na włościach rentowych; 2. referenta prawnego, biegłego w sprawach hipotecznych i należnościowych, którego zadaniem byłoby badanie stosunków prawnych a zwłaszcza hipotecznych, związanych ze sprawą tworzenia włości rentowych i zabezpieczenia pożyczek w sposób wymagany w ustawie. Wniosek ten uwzględnił Wydział krajowy i biuro Komisji przydzielił odpowiednie siły już w miesiącu październiku 1906 r. Również na pierwszym swem posiedzeniu zajęła się Komisya wypracowanym przez biuro projektem regulaminu oszacowań, uchwalając przedłożony regulamin jako prowizoryczny, (chodziło bowiem o jak najrychlejsze rozpoczęcie szacowania gospodarstw zgłoszonych na włości już na parę miesięcy przed wejściem w życie ustawy), a polecając jednemu z swych członków wypracowanie projektu regulaminu oszacowań, w którymby znalazły uwzględnienie zapatrywania wyrażone w dyskusji przeprowadzonej nad tą sprawą na posiedzeniu. Referent wybrany przez Komisję przedłożył zmieniony regulamin na posiedzeniu Komisji w dniu 14. stycznia 1907 r. pod obrady i w myśl jego wniosku został też uchwalony regulamin obecnie obowiązujący, który Wydział krajowy przyjął do zatwierdzającej wiadomości.

Al. 1. Regulamin ten dołączamy jako załącznik niniejszego sprawozdania. Sprawa przeprowadzenia oszacowań jest pierwszorzędno znaczenia nie tylko ze względu na bezpieczeństwo udzielanych pożyczek i przyszły rozwój gospodarstw zamienionych we włości rentowe ale także ze względu na umożliwienie szybszego tempa akcji, skrócenia czasu, jaki upływa od wniesienia podania o pożyczkę do chwili powzięcia przez Komisję decyzji o jej przyznaniu lub odmówieniu. Rozległość kraju, mnogość zgłoszeń o pożyczki wpływających ciągle z gmin rozrzuconych na tem rozległym terytorium, sprawiają, że referent rolniczy biura Komisji, w myśl obowiązującego regulaminu główny czynnik komisji szacującej, nie może nadażyć zgłoszeniom, zajęty bowiem w jednej stronie kraju nie może jej porzucić dla zgłoszeń choćby liczniejszych z innej strony i okolicy i zgłoszenia takie muszą czekać swej kolei oszacowania często czas dłuższy, kilka a nawet kilkanaście miesięcy. Nadto pomoc w oszacowaniu, jaką regulamin obowiązujący chciał zapewnić ze strony znających miejscowe warunki i stosunki zapraszanych do oszacowania rzeczoznawców, często zawodzi. Te okoliczności są powodem, że Komisja sprawą przeprowadzania oszacowań zajmuje się stale, że poświęciła jej swe obrady na posiedzeniach z d. 20. maja i 27. czerwca 1908 r. Wyrazem tego zajęcia jest też wniosek w preliminarzu budżetu Komisji na r. 1909, uchwalonym na posiedzeniu z d. 27. czerwca 1908 r., o wstawieniu kwoty 5000 K. jako poborów drugiego referenta rolniczego i uchwała Komisji na tem posiedzeniu zapadła a polecająca biuro wzięcie pod rozwagę sprawy reformy sposobu przeprowadzania oszacowań tak, iżby bez ujmy dla jego gruntowności rzecz mogła postępować szybciej, niż dotąd. Biuro nad tą sprawą pracuje i odpowiedni wniosek na najbliższym posiedzeniu Komisji przedłoży.

Z kolei wspomnieć należy o uchwałach powziętych przez Komisję w wypełnieniu postanowień statutu, które na nią nakładają obowiązek decyzji w tych sprawach. Należą tu:

1) Uchwała Komisji z d. 20. września 1906 r., którą przedłożono Wydziałowi krajowemu wniosek lokowania gotówki, otrzymywanej z rocznej dotacji, uchwalonej przez Wys. Sejm na posiedzeniu z d. 26 października 1906 r. dla funduszu rezerwowego listów rentowych, na rachunku bieżącym w Banku krajowym. Wydział krajowy wniosek ten uwzględnił.

2) Uchwała, którą Komisja postanowiła na razie nie wydawać norm o wysokości zaliczek, któreby mieli składać wnoszący podania o pożyczki rentowe na pokrycie kosztów badania i uzupełnienia podań, tudzież kosztów oszacowania gospodarstw. W miejsce tych norm powzięła Komisja uchwałę upoważniającą biuro do żądania złożenia takich zaliczek w kwocie odpowiedniej w wypadkach, w których biuro uzna to za odpowiednie i wskazane.

3) Uchwała, którą Komisja wyznaczyła, w myśl §. 8. ustęp 1. statutu, Towarzystwo Wzajemnych Ubezpieczeń od ognia w Krakowie i Towarzystwo „Dniestr“ we Lwowie, jako instytucje assekuracyjne, w których właściciele włości rentowych mają ubezpieczać swe budynki, inwentarze i plody zebrane od ognia, a ewentualnie także plony od gradu.

4) Uchwały z d. 20. września 1906, 19. listopada 1907 i 27. czerwca 1908, którymi Komisja przedłożyła Wydziałowi krajowemu preliminarze wydatków budżetów krajowej Komisji dla włości rentowych na lata 1907, 1908 i 1909, tudzież uchwała z d. 27 czerwca 1908, którą przedłożono Wydziałowi krajowemu zamknięcia rachunków funduszy emisji listów rentowych za rok 1907 do zatwierdzenia i przedłożenia ich Wys. Sejmowi.

5) Uchwała o wydaniu nakładem funduszy Komisji odpowiedniej ilości wzorów podań (formularzy) o pożyczki rentowe, tudzież odpowiedniego kwestyonariusza. Wzory takie wydano w obu językach krajowych, a mianowicie: wzór podania o pożyczkę rentową na istniejące gospodarstwo, dalej wzór podania o pożyczkę rentową na gospodarstwo, które ma być powiększonym przez dokupno gruntu i wreszcie wzór podania o pożyczkę na zakupno nowego gospodarstwa i jego urządzenie. Nadto wydano też kwestyonaryusz obejmujący pytania dotyczące stosunków osobistych, zawodowych i rodzinnych zgłaszającego się o po-

życzkę. Wzory te przesyła biuro bezpłatnie każdemu starającemu się o pożyczkę z odpowiednim pouczeniem.

6) Uchwała z d. 27. czerwca 1908, którą Komisya poleciła biuru wypracowanie projektu instrukcyi do mężów zaufania Komisji, mających wykonywać nadzór nad gospodarką właścicieli włości rentowych (§. 25. statutu) i przedstawienia go łącznie z propozycją ustanowienia mężów zaufania dla każdej grupy utworzonych już włości rentowych. Uchwale tej stanie się zadość na najbliższym posiedzeniu Komisji.

7) Uchwała z d. 27. czerwca 1908 r. o wygotowaniu niniejszego sprawozdania, określająca szczegóły, jakie sprawozdanie to winno zawierać.

Drugi dział czynności Komisji: tworzenie włości rentowych, czyli rozdawnictwo pożyczek rentowych, stanowił z natury rzeczy główny przedmiot działalności Komisji i pracy jej biura.

Każde podanie o pożyczkę rentową, o ile tylko przedmiot ofiarowany pod pożyczkę odpowiadał wymogom ustawy co do obszaru posiadłości i aż do wejścia w życie noweli z d. 1. października 1907 (dz. u. i rozp. kraj. Nr. 144) do ustawy „o tworzeniu włości rentowych“, co do czystego dochodu katastralnego, o ile też osoba wnoszącego podanie, jej zajęcie i miejsce zamieszkania świadczyły, że najgłówniejsze z warunków §. 3. ustawy „o tworzeniu włości rentowych“ zachodzą, było przedmiotem badania i uzupełnienia ze strony biura w myśl postanowień §. 33. statutu Komisji celem uzupełnienia zawartych w podaniu wiadomości i szczegółów zarówno co do obszaru gospodarstwa i jego bliższych cech gospodarczych (wartości budynków, ilości i wartości inwentarzy i t. p.), jak stosunków prawnych (własności, obciążenia hipotecznego), jak wreszcie co do przymiotów osobistych proszącego o pożyczkę i jego stosunków rodzinnych.

Badania te wykazały zwłaszcza w pierwszym roku działalności Komisji i przed wejściem w życie noweli wyżej wspomnianej znaczny balast podań nieodpowiadających wymogom ustawy, głównie z powodu zbyt niskiego czystego dochodu katastralnego, ale także z powodu zbyt małego obszaru posiadłości i zupełnej nieznamomości warunków i celów ustawy wśród proszących o pożyczki. Komisya upoważniła biuro uchwałą z dnia 20. września 1906 r. do załatwiania takich podań odmownie bez uchwał specjalnych Komisji. Podań takich załatwiono około 1200, zaznaczyć jednak należy, że po wejściu w życie noweli do ustawy znaczna ich część wpłynęła ponownie, uzyskała bowiem warunki ustawowe z chwilą zniesienia postanowienia o minimum dochodu katastralnego.

Dopiero po zbadaniu wstępnem podania — w razie pomyślnego dla sprawy udzielenia pożyczki jego wyniku — przeprowadza biuro Komisji oszacowanie gospodarstwa i stwierdzenie na miejscu wszystkich warunków udzielenia pożyczki. Oszacowanie odbywa się wedle planu podróży zatwierdzonego przez Przewodniczącego Komisji, który też zaprasza rzeczoznawców mających uczestniczyć w pracy komisji szacującej.

W roku 1906 przeprowadzono w ciągu 1½ miesiąca oszacowanie 14 gospodarstw, w r. 1907 od 22. marca do końca listopada 335 gospodarstw, w r. 1908 po dzień 31. sierpnia 217 gospodarstw, tak, że w czasie objętym niniejszem sprawozdaniem oszacowano 566 gospodarstw rozrzuconych po całym kraju. Do oszacowania w roku bieżącym po dzień 31. sierpnia b. r. przeznaczonych gospodarstw zostaje jeszcze 167, położonych w 24 powiatach i 101 miejscowościach.

Rezultat osiągnięty w r. 1907 i obecnie można było osiągnąć jedynie dzięki temu, że na przedstawienie biura Wydział krajowy powołał do przeprowadzenia oszacowań obok referenta rolniczego jeszcze drugą siłę fachową do spełnienia tego zadania, płatną dziennie a angażowaną jedynie na czas potrzeby przeprowadzania oszacowań na miejscu. W ten sposób od maja do końca września 1907 pracowało 2 ocenicieli a podobnie ma się rzecz i w tym także roku. Nadwyżkę wydatku z tego powodu powstałą pokryto z ryczałtu na koszty podróży i diety, który na ten cel wystarczył.

Referaty szacunkowe poddaje biuro badaniu, uzupełnia jeszcze referat, o ile tego zachodzi potrzeba, danymi hipotecznymi i katastralnymi i przedkłada Komisji wnio-
ski co do przyznania pożyczki lub jej odmówienia. Wniosków takich przedłożono Komii-
syi w czasie objętym niniejszem sprawozdaniem 406, reszta zaś podań oszacowanych
a więc 160 oczekuje załatwienia przez Komisję. Są to referaty szacunkowe
z oszacowań przeprowadzonych w miesiącach: maju, czerwcu, lipcu 1908 r., które
nie mogły być przedmiotem decyzji Komisji na jej ostatniem posiedzeniu (w dniu
27. czerwca 1908), wymagały bowiem jeszcze uzupełnień lub wyjaśnień od intere-
sowanych albo też nadeszły już po tem posiedzeniu.

Z podań 406, która komisya uchwałą swą załatwiła, zostało 287 podań
załatwionych przychylnie, to jest Komisya przyznała pożyczki, zaś 119 podań zała-
twiła Komisya odmownie.

Podania uwzględnione w liczbie 287 dają sumę przyznaczonych pożyczek:
2,765.100 K. Suma ta rozkłada się w następujący sposób:

1	w powiecie	Bialskim	przyznano	1 pożyczkę	w kwocie	20.000	K
2	"	Bóbreckim	"	11 pożyczek	"	79.600	"
3	"	Bocheńskim	"	6 " "	"	54.450	"
4	"	Borszczowskim	"	1 pożyczkę	"	30.000	"
5	"	Brodzkim	"	1 " "	"	38.000	"
6	"	Brzeskim	"	10 pożyczek	"	139.000	"
7	"	Brzozowskim	"	7 " "	"	56.700	"
8	"	Buczackim	"	1 pożyczkę	"	20.000	"
9	"	Cieszanowskim	"	3 pożyczki	"	44.000	"
10	"	Czortkowskim	"	1 pożyczkę	"	7.000	"
11	"	Dąbrowskim	"	1 " "	"	11.000	"
12	"	Dolińskim	"	3 pożyczki	"	39.500	"
13	"	Gródeckim	"	2 " "	"	13.500	"
14	"	Grybowski	"	2 " "	"	18.000	"
15	"	Husiatyńskim	"	1 pożyczkę	"	9.000	"
16	"	Jarosławskim	"	3 pożyczki	"	22.000	"
17	"	Kałuskim	"	1 pożyczkę	"	5.000	"
18	"	Kamioneckim	"	25 pożyczek	"	242.900	"
19	"	Kołomyjskim	"	2 pożyczki	"	10.200	"
20	"	Kossowskim	"	1 pożyczkę	"	4.500	"
21	"	Krośnieńskim	"	1 " "	"	4.000	"
22	"	Limanowskim	"	7 pożyczek	"	45.900	"
23	"	Liskim	"	3 pożyczki	"	8.000	"
24	"	Lwowskim	"	13 pożyczek	"	106.000	"
25	"	Łańcuckim	"	5 " "	"	48.000	"
26	"	Mieleckim	"	6 " "	"	27.200	"
27	"	Mościskim	"	1 pożyczkę	"	4.000	"
28	"	Nadwórniańskim	"	1 " "	"	5.000	"
29	"	Niskim	"	1 " "	"	3.000	"
30	"	Nowosądeckim	"	5 pożyczek	"	49.600	"
31	"	Nowotarskim	"	5 " "	"	19.500	"
32	"	Pilzneńskim	"	1 pożyczkę	"	35.000	"
33	"	Przemyskim	"	1 " "	"	7.000	"
34	"	Przemysłańskim	"	13 pożyczek	"	76.300	"
35	"	Przeworskim	"	2 pożyczki	"	13.800	"
36	"	Rawskim	"	5 pożyczek	"	26.100	"
37	"	Rohatyńskim	"	1 pożyczkę	"	10.000	"
38	"	Ropczyckim	"	12 pożyczek	"	117.400	"
39	"	Rudeckim	"	2 pożyczki	"	14.000	"
40	"	Rzeszowskim	"	9 pożyczek	"	82.800	"
41	"	Samborskim	"	3 pożyczki	"	12.400	"
42	"	Sanockim	"	6 pożyczek	"	47.900	"
43	"	Skałackim	"	10 " "	"	157.000	"
44	"	Śniatyńskim	"	4 pożyczki	"	14.600	"

45	w powiecie	Sokalskim	przyznano 19 pożyczek	w kwocie	197.000	K
46	"	"	1 pożyczkę	"	3.000	"
47	"	"	2 pożyczki	"	12.900	"
48	"	"	7 pożyczek	"	79.000	"
49	"	"	2 pożyczki	"	24.000	"
50	"	"	1 pożyczkę	"	6.000	"
51	"	"	3 pożyczki	"	152.000	"
52	"	"	7 pożyczek	"	51.500	"
53	"	"	4 pożyczki	"	47.700	"
54	"	"	21 pożyczek	"	286.850	"
55	"	"	5 " "	"	27.800	"
56	"	"	13 " "	"	71.900	"
57	"	"	1 pożyczkę	"	6.000	"
Razem			287 pożyczek w kwocie	2,765.100	K.	

Z tych 287 pożyczek przyznanych wypłacono po dzień 31. sierpnia 1908: 112 pożyczek na sumę: 1,096.600 K, czyli przez wypłacenie tej kwoty utworzono 112 włości rentownych. Pierwszą pożyczkę wypłacono w dniu 1. kwietnia 1907, ostatnie w d. 31. sierpnia b. r.

- Al. 2.** W myśl uchwały Komisji podajemy pod $\frac{1}{2}$ tabelę, obejmującą imienny wykaz właścicieli włości rentowych, obszar ich gospodarstw, wartość oszacowaną gospodarstw, kwotę przedstawiającą $\frac{3}{4}$ części tej wartości, stwierdzony oszacowaniem czysty dochód z gospodarstwa, wysokość pożyczki i rentę od niej przypadającą, tak, że z tabeli widzieć i ocenić można, jak się mają przyznane pożyczki do tych kryteriów, które w §. 7. ustawy „o tworzeniu włości rentowych“ ustanowiono jako granice maksymalnej pożyczki rentowej. Tabela ta daje więc dokładny obraz zabezpieczenia pożyczek udzielonych, a rubryki „z pożyczki przypada na morg gruntu“ „oszacowana przeciętna wartość morga“ i „renta z morga gruntu“, pozwalają sprawę obciążenia pożyczką gospodarstwa z jednej strony, z drugiej jej zabezpieczenie, dokładnie ocenić. W 6 ostatnich rubrykach podajemy dane o tem, na co pożyczka została udzieloną, czyli na co została użyta. Tu zaznaczamy, że stwierdzenie sposobu użycia pożyczki co do sum przeznaczonych na spłaty rodziny, spłatę długów i spłatę cenę kupna jest absolutnie prawie pewnem, spłaty bowiem sum obciążających hipotekę dokonuje biuro bezpośrednie, spłaty długów nie hipotekowanych znaczniejszych również a drobnych za pośrednictwem Kas Raiffeisenowskich lub zaufanych osobistości, spłaty cen kupna wreszcie zawsze bezpośrednio. Zużycie kwot przeznaczonych na budowę i poprawę budynków tudzież na powiększenie inwentarza lub inne drobne wkłady mające na celu podniesienie gospodarstwa może być stwierdzone dopiero przy lustracjach włości rentowej. Obok tabeli dajemy też pod $\frac{1}{3}$ zestawienie sumaryczne powiatami tabeli. Zanim przejdziemy do omówienia pożyczek przyznanych a jeszcze niewypłaconych, zwracamy uwagę na niektóre wyniki tabeli nie dające się w niej bezpośrednio przedstawić.

Utworzone 112 włości rentowych dające łączny obszar: 2.383 morgów dają się co do obszaru podzielić na następujące grupy:

Włości o obszarze	5—10 morgów	utworzono:	20	w	15 powiatach
"	"	10—15	"	"	29 " 16 "
"	"	15—25	"	"	36 " 23 "
"	"	25—35	"	"	14 " 11 "
"	"	35—50	"	"	6 " 5 "
Włości o obszarze	od 50 morgów	wyżej:	było	7	w 6 "

Wartość gruntów tworzących włości rentowe w oszacowaniu przyjęto na 1,756.544 K., co daje przeciętną dla 112 gospodarstw wartość morga 737 K. 11 g., pożyczki obciążające te grunta wynoszą 1,096.600 K., przeciętnie zatem wynosi obciążenie morga pożyczką rentową 460 K. 17 h. a cała suma pożyczek rentowych stanowi 62,42%, wartości samego gruntu.

Wartość oszacowana gospodarstw wyrażona jest w sumie 2,308.619 K. Suma pożyczek na te gospodarstwa przyznanych stanowi tylko 47·50%, sumy całej wartości gospodarstw a tylko 63·33% trzech czwartych wartości tychże gospodarstw. Renta roczna przypadająca od całej sumy pożyczek: 49.347 K. stanowi tylko 42·06% dochodu czystego.

W ostatecznych sumach tabeli uderza niekorzystny stosunek sumy wartości budynków i inwentarzy żywych do wartości gruntów. Suma wartości budynków: 347.833 K. stanowi zaledwie 19·80%, a suma wartości inwentarzy żywych: 148.986 K. zaledwo 8·47% wartości gruntu. Ten wynik należy objaśnić, zwracając uwagę, że w kilkunastu włościach nie szacowano budynków specjalnie i tam też ich wartości nie wstawiano w tabeli, dalej że we wielu włościach budynki nie były wykończone i zupełne i tam przyjęto tylko wartość faktycznie istniejących zabudowań lub nawet materiału, wreszcie że we wielu włościach budynki mają dopiero stanąć przy użyciu pożyczki rentowej. Drugi wynik tabeli: niski stosunek wartości inwentarzy żywych do wartości gruntu wyjaśnia po części fakt, iż w oszacowaniu uwzględnia się jedynie wartość bydła, koni i trzody, jakie komisye szacujące zastają faktycznie w gospodarstwie, skoro więc oszacowanie odbywa się wczesną wiosną, kiedy bydło zbędne jest wysprzedane, to wynik oszacowania jest niekorzystniejszym od normalnego stanu rzeczy. Nadto należy tu uwzględnić fakt, że przeważna część gospodarstw tabelą objętych, to gospodarstwa na dorobku świeżo lub niedawno, przed kilku laty nabyte lub dokupnem powiększone, wskutek tego znacznie obciążone kredytem na ciężkich przeważnie warunkach zaciągniętym, że więc tu nadmierna sprzedaż przychowku dla uiszczenia rat i procentów lub nawet sprzedaże egzekucyjne wpływały na ukształtowanie niekorzystnego stosunku.

Cyfry podane w ostatnich rubrykach tabeli wykazują, że tylko 6·39% ogólnej sumy pożyczek przyznanych obrócone zostało na spłaty rodzinne, że dalej lwia część pożyczek obrócono na spłatę długów, bo 41·69%, że wreszcie na spłatę reszty cen kupna, lub cen kupna obrócono 31·42% pożyczek. Wszystkie te trzy rubryki stoją ze sobą w ścisłym związku: pierwsza i trzecia spływają się niejako w środkowej. Komisya miała stosunkowo nie wiele bezpośrednio do czynienia ze spłatami członków rodzin, pośrednio jednak w rubryce spłaty długów natknęła się w znacznej części na nie i tak samo w rubryce „spłata cen kupna gruntu“ tkwią spłaty rodzinne jak w rubryce spłata długów, spłaty rodzinne bowiem, o ile bywają dokonywane, polegają prawie zawsze na odkupieniu gruntu a za grunt płaci się najczęściej pożyczonymi pieniędzmi.

Spłata długów dokonana przy pomocy pożyczek rentowych wynosiła: 457.192 K. Jeśli zważymy, że w najpomyślniejszych wypadkach oprocentowanie sum dłużnych wynosiło 7% a nie rzadko wyżej 10% i jeśli przyjmiemy średnią 8, to zysk z pożyczek przyznanych, zaoszczędzenie roczne na procentach płaconych, wyniosłoby już 16.000 K. Podobny zysk jest też na sumie obróconej na spłatę ceny kupna lub jej reszty, bo i ta suma 344.601 K była co najmniej na 8% oprocentowaną i tu więc zaoszczędzenie roczne na odsetkach daje przeszło 12.000 K. rocznie. A cóż powiedzieć o korzyściach, jakie daje rozłożenie spłaty na szereg lat amortyzacji.

Przy pomocy pożyczek rentowych spłacono reszty cen kupna 843 morgów, znacząco to, że przez to obszar dotychczasowy gospodarstw wzrósł o 35·37%.

Kwota obrócona na spłatę cen i reszt cen kupna nie stanowi cen kupna dokupionych do gospodarstw objętych tabelą gruntów, jest ona tylko jej częścią i to nie znaczną, nie można więc wyprowadzać ceny kupna owych 843 morgów z porównania sumy zużytej z pożyczki na spłatę kupna z tym wyżej podanym obszarem.

Nakoniec zaznaczyć musimy, że suma rubryki przedstawiających cele, na które pożyczki udzielone zostały, różni się od sumy udzielonych pożyczek o kwotę 101.623 K, czyli o 9·26%. W tem tkwi strata na kursie listów rentowych wynosząca od jesieni zeszłego roku 5%, dalej wszystkie koszty prawne i należyłości a wreszcie wszystkie kaucye, jakie przy wypłacie pożyczki są zatrzymywane w kwotach nieco wyższych, niż prawdopodobnie będzie potrzeba uiścić. Fakt, że w bardzo znacznej ilości wypadków kaucye te jeszcze nie mogą być zwolnione,

nie ma bowiem jeszcze ostatecznych wymiarów, nie pozwala na razie obliczyć kosztów rzeczywistych pożyczki, jakie interesowani ponoszą.

Na tem kończymy wyjaśnienia dotyczące tabeli.

Pożyczki przyznane a jeszcze nie wypłacone w liczbie 175 na sumę łączną 1,668.500 K. rozkładają się na następujące powiaty:

1. Powiat: Bóbrka	9 pożyczek łącznie:	57.600 K.
2. " Bochnia	6 " "	54.450 "
3. " Brzesko	7 " "	115.500 "
4. " Brzozów	1 pożyczka	6.000 "
5. " Cieszanów	3 pożyczki	44.000 "
6. " Czortków	1 pożyczka	7.000 "
7. " Dolina	3 pożyczki	39.500 "
8. " Grybów	1 pożyczka	6.000 "
9. " Husiatyn	1 " "	9.000 "
10. " Jarosław	2 pożyczki	8.000 "
11. " Kamionka St.	16 pożyczek	150.900 "
12. " Kołomyja	1 pożyczka	7.400 "
13. " Kossów	1 " "	4.500 "
14. " Krosno	1 " "	4.000 "
15. " Limanowa	5 pożyczek	35.900 "
16. " Lisko	2 pożyczki	4.000 "
17. " Lwów	8 pożyczek	56.000 "
18. " Łańcut	4 pożyczki	42.000 "
19. " Mielec	5 pożyczek	22.200 "
20. " Mościska	1 pożyczka	4.000 "
21. " Nadwórna	1 pożyczka	5.000 "
22. " Nowy Sącz	4 pożyczki	42.300 "
23. " Pilzno	1 pożyczka	35.000 "
24. " Przemyśl	1 " "	7.000 "
25. " Przemyślany	6 pożyczek	41.000 "
26. " Przeworsk	2 pożyczki	13.800 "
27. " Rohatyn	1 pożyczka	10.000 "
28. " Ropczyce	11 pożyczek	113.000 "
29. " Rudki	2 pożyczki	14.000 "
30. " Rzeszów	5 pożyczek	32.400 "
31. " Sambor	2 pożyczki	6.400 "
32. " Sanok	4 " "	39.700 "
33. " Skałat	6 pożyczek	108.000 "
34. " Sniatyn	3 pożyczki	10.600 "
35. " Sokal	15 pożyczek	178.500 "
36. " Stryj	1 pożyczka	2.000 "
37. " Tarnobrzeg	5 pożyczek	46.900 "
38. " Tarnopol	1 pożyczka	20.000 "
39. " Wadowice	2 pożyczki	10.000 "
40. " Wieliczka	3 " "	41.300 "
41. " Zbaraż	12 pożyczek	172.850 "
42. " Zborów	3 pożyczki	17.800 "
43. " Żółkiew	5 pożyczek	23.000 "

Razem 175 pożyczek łącznie 1,668.500 K.

Pożyczki te stosownie do postępu pracy około ich realizowania dają się podzielić z dniem zamknięcia niniejszego sprawozdania na następujące gminy:

I. Pożyczki, co do których wniesiono już podania o intabulację prawa zastawu na rzecz krajowej komisji dla włości rentowych. Tu należy: 37 pożyczek na łączną sumę: 373.600 K., suma ta będzie zatem w najbliższym czasie wypłaconą.

II. Pożyczki, co do których zachodzi jeszcze potrzeba uporządkowania stosunków prawnych (przeprowadzenie działów, wyjaśnienie niezgodności księgi gruntowej, katastru itp.) lub wyjaśnienia i uporządkowania finansowego obciążenia, tak że wygotowanie aktów ostatecznych musiano odwlec. Tu należy pożyczek: 40 na łączną kwotę: 390.550 K.

III. Pożyczki, gdzie dłużnicy zeznali skrypta a sprawa dalszego postępu zależy jeszcze od dodatkowych wyjaśnień. Tu należy pożyczek 9: na łączną kwotę 70.000 K.

IV. Pożyczki na mające powstać w drodze parcelacji większych obszarów włości, gdzie wygotowanie map działowych, a więc ściśle ostateczne określenie przedmiotu, tudzież oczyszczenie hipoteki z ciężarów obciążających parcelowane majątki, jest powodem zwłoki. Tu należy 19 pożyczek na łączną kwotę 201.600 K.

V. Pożyczki, gdzie wydano promesy a dotąd nie przedłożono skryptów dłużnych lub odpowiednich wyjaśnień. Takich wypadków jest 33, a pożyczki te dają łączną sumę 288.400 K.

VI. Pożyczki, które nie będą wypłacone, interesowani bowiem zmarli lub zrzekli się pożyczki przyznanej lub też pozbyli swe gospodarstwa, opuścili kraj itp. Tu należy: 37 pożyczek na łączną kwotę: 344.300 K. Pożyczki te rozkładają się następująco:

W pow.:	Bochnia	1 pożyczka	na	13.000 K
"	Brzesko	3 pożyczki	"	51.500 "
"	Brzozów	1 pożyczka	"	6.000 "
"	Dolina	3 pożyczki	"	39.500 "
"	Kamionka	5 pożyczek	"	37.500 "
"	Limanowa	1 pożyczka	"	2.400 "
"	Lwów	1 pożyczka	"	4.000 "
"	Mielec	1 pożyczka	"	4.000 "
"	Nowy Sącz	4 pożyczki	"	42.300 "
"	Przeworsk	1 pożyczka	"	5.800 "
"	Ropczyce	1 pożyczka	"	9.000 "
"	Rzeszów	2 pożyczki	"	10.000 "
"	Sanok	1 pożyczka	"	8.000 "
"	Skalał	2 pożyczki	"	5.000 "
"	Sokal	2 pożyczki	"	5.000 "
"	Wadowice	2 pożyczki	"	10.000 "
"	Wieliczka	3 pożyczki	"	41.300 "
"	Zbaraż	1 pożyczka	"	35.000 "
"	Zborów	1 pożyczka	"	7.000 "
"	Żółkiew	1 pożyczka	"	8.000 "
	Razem	37 pożyczek	na	344.300 K.

O tę kwotę zatem zmniejsza się suma stanowiąca w myśl promes zobowiązania do wypłaty tak, że wynosi ona obecnie 1,324.200 K, a łącznie z sumą wypłaconą daje sumę 2,420.800 K.

Zanim skończymy omawiać dział ten działalności Komisji, należy nam zwrócić uwagę na fakt, iż Komisja przyznawała dotąd prawie wyłącznie pożyczki na już istniejące gospodarstwa, bo jakkolwiek przeważna część gospodarstw, objętych tabelą, powstała z dokupna parcelacyjnego lub nawet wprost z parcelacji, to jednakże Komisja nie miała możliwości oddziaływania na przebieg parcelacji, z których skutkami i owocami miała dopiero do czynienia, weszła bowiem w styczność z niemi, dopiero gdy już cała sprawa w decydujących kwestiach była załatwioną, gdy i grunta były wybrane i cena za nie ustanowiona i warunki jej spłaty ułożone. Komisja pomna, iż celem instytucji włości rentowych jest nie tylko zachowanie istniejących już gospodarstw średnich rozmiarów ale także tworzenie nowych takich gospodarstw, świadoma dalej, że możliwość uzyskania kredytu rento-

wego dla parcelantów może uczynić instytucje parcelujące skłonnemi do zastosowania planu parcelacji do wymogów Komisji a zatem wyrzucić wpływ dodatni na parcelacje odbywające się o tyle, iż przyczynią się do utworzenia pewnej ilości żywotnych średnich rozmiarów gospodarstw, upoważniła biuro uchwałą z d. 27. czerwca b. r. do wejścia w kontakt z instytucjami parcelacyjnymi celem współdziałania w tworzeniu nowych gospodarstw średnich rozmiarów. Biuro nawiązało już takie rokowania, które jednak nie doprowadziły jeszcze do konkretnych wyników.

Na tem kończymy sprawozdanie o rozdawnictwie pożyczek rentowych.

* * *

Komisja zarządza w myśl postanowień ustawy „o tworzeniu włości rentowych” funduszami emisji listów rentowych. Zamknięcie rachunkowe tych funduszów za rok 1907 przedłożyła Komisja Wydziałowi krajowemu z prośbą o zatwierdzenie i przedłożenie go Wys. Sejmowi. Tu dodajemy tylko, iż po dzień 31. sierpnia 1908 emitowano listy rentowe:

Ser. A. (po 50 K) sztuk 18 na	900 K
Ser. B. (po 100 K) sztuk 532 na	53.200 "
Ser. C. (po 500 K) sztuk 167 na	83.500 "
Ser. D. (po 1.000 K) sztuk 229 na	229.000 "
Ser. E. (po 2.000 K) sztuk 365 na	730.000 "
Razem	1.096.600 K.

Kupony zapadłe od emitowanych listów zostały spłacone a renty zapadłe w liczbie 44 od 34 pożyczek zostały również uiszczone tak, że z dniem zamknięcia niniejszego sprawozdania żadna renta nie zalega.

* * *

Do biura Komisji weszło:

w r. 1906 pism	1.214
" 1907 "	3.826
" 1908 "	5.062

które też z wyjątkiem referatów szacunkowych, na podstawie których biuro wypracowuje wnioski na najbliższe posiedzenie Komisji, są załatwione.

Oprócz podań o pożyczki składa się na ten wpływ liczna korespondencja biura z wnoszącymi podania o pożyczki, z władzami, (urzędami ksiąg gruntowych i urzędami ewidencji katastru podatku gruntowego, urzędami parafialnymi, zwierzchnościami gminnymi) celem uzupełnienia podań i uzyskania bliższych informacji, z c. k. sądami w sprawach intabulacyjnych, z władzami skarbowymi w sprawach należnościowych a wreszcie pisma przypominające zapadłości rent i obowiązek uiszczenia premii asekuracyjnych.

Biuro zastępuje w myśl postanowień statutu zaciągającego pożyczkę rentową wobec sądów i władz skarbowych, wypracowuje więc bezpłatnie wzory wszelkich potrzebnych do utworzenia włości rentowej dokumentów prawnych, jak: deklaracji zezwalających na wykreślenie, cessy pierwszeństwa, skryptów dłużnych i kontraktów. W czasie objętym niniejszym sprawozdaniem wygotowano w biurze: 141 skryptów dłużnych, 35 kontraktów zamiany, 48 kontraktów rentowych i jeden kontrakt kupna i sprzedaży. W sprawach konwersji i wyjednania ulg konwersyjnych, tudzież w sprawie wyjednania ulg należnościowych i stemplowych przyznanych dla zaciągających pożyczki rentowe ustawą z d. 12. czerwca 1908 r. (dz. u. p. Nr. 116) wnosi biuro przepisane zgłoszenia a ewentualnie rekursy. Konwersji przeprowadzono:

Za	I. półrocze	1907 r.	3	z sumą konwers.	4.224 K	--	h
"	II. "	1907	" 12	" "	65.701	"	— "
"	I. "	1908	" 38	" "	241.029	" 58	" "
Za	lipiec i sierpień	1908	" 20	" "	97.634	" 69	" "
Razem					. 408.589 K 27 h.		

W sprawach należnościowych wniesiono rekursów 10, w sprawach sądowych 3.

Krajowa Komisya dla włości rentowych.

Przewodniczący:

St. Badeni, w. r.

Kierownik biura:

Dr. Henryk Sawczyński, w. r.

Regulamin

oszacowań gospodarstw mających stanowić włości rentowe.

§. 1.

Jeśli krajowa Komisja dla włości rentowych uchwali zgodnie z postanowieniem §. 38. ustęp 1. ustawy „o tworzeniu włości rentowych“, względnie z postanowieniami §§. 6. i 34. statutu krajowej Komisji dla włości rentowych, przeprowadzenie oszacowania gospodarstwa, mającego stanowić włość rentową, natenczas oszacowanie to przeprowadza Komisja szacunkowa złożona co najmniej z 2 osób a mianowicie z:

1. referenta rolniczego w Biurze krajowej Komisji dla włości rentowych lub jego zastępcy wyznaczonego przez Przewodniczącego Komisji dla włości rentowych,
2. rzeczoznawcy powołanego przez Przewodniczącego Komisji dla włości rentowych.

Jeśli ani referent rolniczy Biura ani jego zastępca nie bierze udziału w oszacowaniu, powołuje Przewodniczący Komisji dla włości rentowych drugiego rzeczoznawcę do Komisji szacunkowej.

§. 2.

Rzeczoznawca powołany przez przewodniczącego krajowej Komisji dla włości rentowych winien przedłożyć pismną własnoręczną deklarację, zredagowaną wedle roty przesłanej mu, iż oszacowanie przeprowadzi bezstronnie, wedle najlepszej swej wiedzy i sumienia, zgodnie z przepisami ustawy „o tworzeniu włości rentowych“ i niniejszego regulaminu tudzież ewentualnie wydanych instrukcyi szacunkowych.

§. 3.

Biuro krajowej Komisji dla włości rentowych winno tak złożonej Komisji szacunkowej dostarczyć:

1. podania proszącego o pożyczkę rentową wraz z opisem gospodarstwa, które ma być szacowanem;

2. dotyczącego wyciągu hipotecznego;
3. arkuszy posiadłości obejmujących grunta tego gospodarstwa;
4. odbitki mapy katastralnej obejmującej te grunta;
5. policy ubezpieczenia budynków od ognia lub, jeśli budynki nie były dotąd ubezpieczane, ich opisu a względnie, jeśli budynki dopiero mają być wzniesione, podanych przez właściciela rozmiarów ich i przybliżonego kosztu ich wzniesienia;
6. ewentualnie, o ile chodzi o gospodarstwa nabyte niedawno lub o grunta, które mają być nabyte przy pomocy pożyczki rentowej, kontraktu kupna lub spisanych punktacyi.

§. 4.

Biuro krajowej Komisji dla włości rentowych wyznacza po porozumieniu się z członkami Komisji szacunkowej termin oszacowania i o nim zawiadamia tak członków Komisji szacunkowej, jak podającego o pożyczkę.

§. 5.

Komisja szacunkowa zjechawszy na miejsce, winna przedewszystkiem :

1. zasięgnąć od wiarygodnych osób jak najdokładniejszych wiadomości o przymiotach osobistych proszącego o pożyczkę w myśl §. 3. ustawy „o tworzeniu włości rentowych“ i podać streszczenie tych wiadomości w swem sprawozdaniu;
2. sprawdzić i uzupełnić wiadomości zawarte w aktach jej udzielonych odnośnie do gospodarstwa i jego części;
3. przedłożyć ile możności odrębny szkic sytuacyjny gospodarstwa;
4. zestawić przychodową wartość gospodarstwa.

W tym celu na podstawie zebranych na miejscu danych i własnych wiadomości obliczy Komisja przeciętny brutto przychód roczny z gospodarstwa a to: z płodów ziemi, przychowku i sprzedaży tegoż, tudzież z gałęzi gospodarstwa ubocznych, jak: mleczarstwo, sadownictwo i t. p. Jeśli proszący o pożyczkę wykonuje jakiś przemysł, (kowalstwo, kołodziejstwo, szewstwo i t. p.), winna Komisja fakt ten zaznaczyć oddzielnie, podając w przybliżeniu sumę rocznego przychodu, jaką mu to przynosić może.

Obliczywszy przychód roczny, do którego jednak nie należy wliczać przychodu z zajęć lub przedsiębiorstw ubocznych lub z zarobków osiągniętych poza własnem gospodarstwem, zestawi i obliczy Komisja :

1. opłacane rocznie podatki i daniny,
2. koszta roczne utrzymania w należytem stanie budynków,
3. normalny koszt roczny utrzymania rodziny gospodarza i jego osoby,
4. normalne wynagrodzenie gospodarza i członków jego rodziny, pracujących w gospodarstwie, za ich pracę uwzględniając okoliczność, że pracują w gospodarstwie własnem,

5. ewentualnie normalny koszt najmu robotników lub domowników w gospodarstwie pracujących, i wyprowadzić przeciętny czysty dochód, jaki z przychodu zostaje.

Komisya może w tem obliczeniu uwzględnić spodziewany przyrost dochodu wskutek inwestycyi, melioracyi gruntów, któreby miały przyjść do skutku przy pomocy pożyczki rentowej, jakoteż wskutek faktu, iż grunta, które stanowiły dotąd część składową większego majątku, poddane będą w gospodarstwie średnim, w którego skład wejdą, intensywniejszej kulturze.

Przyjęcie w szacunku spodziewanego wzrostu przychodu należy w referacie wyraźnie podnieść i oznaczyć, o ile wskutek tego przychód podwyższono.

§. 6.

Obok oszacowania i zestawienia przychodu i obliczenia przychodowej wartości gospodarstwa jako całości, będzie rzeczą Komisyi szacunkowej zestawić sprzedażną wartość gruntów gospodarstwa, jego budynków i inwentarzy.

W tym celu na podstawie zasięgniętych na miejscu wiadomości i własnych spostrzeżeń i przekonań ustali Komisya cenę czyli wartość sprzedażną gospodarstwa, uwzględniając przytem wartość podobnych gospodarstw na miejscu i w okolicy najbliższej.

Rzeczą Komisyi będzie:

1. Stwierdzić, jaką średnią wartość może mieć morg gruntu każdego rodzaju uprawy w gospodarstwie, uwzględniając: jakość gleby, położenie gruntu, wzajemne położenie gruntów w gospodarstwie, ich skupienie lub oddalenie od siebie, warunki gospodarcze uprawy i zbioru i warunki komunikacyjne, a nareszcie uwzględnić, że, o ile grunta szacowane mają wyjść z obszaru większego majątku i stać się gospodarstwem średnich rozmiarów, okoliczność ta wpływa też na podniesienie wartości sprzedażnej gruntów.

2. Opisać istniejące budynki mieszkalne i gospodarcze i podać ich wartość.

Jeśli budynki nie są w stanie odpowiednim do prowadzenia porządnej gospodarki lub są niedostateczne dla potrzeb gospodarstwa (w razie n. p. dokupna gruntów), obliczy Komisya w przybliżeniu koszt ich naprawy lub postawienia budynków potrzebnych i wykaże go w referacie oddzielnie jako ewentualny przyrost wartości gospodarstwa spodziewany po wybudowaniu lub poprawie budynków.

Wartości budynków zbytkownych lub dla prowadzenia gospodarki niepotrzebnych nie uwzględni Komisya wcale.

3. Opisać i ocenić inwentarz żywy i martwy i orzec, czy jej zdaniem jest on dostateczny lub zbyt niy ze względu na gospodarstwo, a ewentualnie ocenić koszt potrzebnego uzupełnienia. Wynik oszacowania poda Komisya w referacie oddzielnie.

§. 7.

Na porównaniu obliczonego dochodu czystego z gospodarstwa z obliczoną jego wartością sprzedażną, czyli ceną, oprze Komisya swój wniosek co do wysokości pożyczki rentowej,

stosując się do postanowień §. 7. i §. 38. ustawy „o tworzeniu włości rentowych“ zastrzegających, iż renta przypadająca od pożyczki winna znaleźć pokrycie w czystym dochodzie gospodarstwa.

§. 8.

Blizsze instrukcje postępowania przy oszacowaniu wydawać będzie Komisjom szacunkowym w miarę potrzeby krajowa Komisya dla włości rentowych.

§. 9.

Akt oszacowania z wyjaśnieniami i dowodami, jakich przedłożenia zażąda krajowa Komisya dla włości rentowych, opatrzony podpisami członków Komisji szacunkowej prześle Komisya krajowej Komisji dla włości rentowych.

Jeśli członkowie Komisji szacunkowej tak dalece się różnią w zdaniu, że wspólnie nie mogą przedłożyć aktu oszacowania, winien każdy przedłożyć swe oszacowanie oddzielnie. Będzie rzeczą decyzji krajowej Komisji dla włości rentowych jużto oświadczyć się za jednym z referatów, jużto wysłać na miejsce swego delegata celem zbadania sprawy i jej ponownego przedłożenia.

§. 10.

Krajowa Komisya dla włości rentowych zbada akt szacunkowy, zarządzi w razie potrzeby uzupełnienie lub zasięgnięcie potrzebnych wyjaśnień. Komisya może oszacowanie, które uzna za zbyt wygórowane, wedle swego uznania zmodyfikować.

Obliczywszy i ustaliwszy wartość gospodarstwa, wynierzy krajowa Komisya dla włości rentowych pożyczkę rentową lub też jej odmówi.

Sumaryczne zestawienie udzielonych pożyczek rentowych.

Powiat polityczny	Obszar		Oszacowana wartość w koronach				Cała wartość gospodarstw	% wartości gospodarstw	Czysty dochód gospodarstw	Pożyczka przyznana	Renta roczna od pożyczki	Pożyczka udzielona na:					Kupiono morgów
	morgów	sążni	gruntów	budynków	inwentarzy żywych	inwentarzy martwych						spląty rodziny	spląty długów	spląty ceny kupna lub jej reszty	budowę budynków	powiększenie inwentarzy lub podniesienie gospodarstwa	
k o r o n																	
Biała	23	452	24.200	6.400	3.000	820	34.420	25.815-—	2.420	20.000	900-—	—	15.245-21	—	3.354-77	—	
Bóbrka	36	1.299	33.080	6.000	1.700	480	41.260	30.945-—	1.286	22.000	990-—	—	—	18.408	1.000	36m 1.299°	
Borszczów	51	677	37.013	2.500	700	600	40.813	30.609-75	7.102	30.000	1.350-—	—	—	18.048	4.000	51m 677	
Brody	81	183	58.250	16.000	4.460	1.830	80.540	60.405-—	2.511	38.000	1.710-—	—	17.168-73	—	8.000	—	
Brzesko	48	653	37.225	6.600	4.140	1.512	49.477	37.107-75	4.067	24.100	1.084-50	—	9.366-63	9.370	1.054	30m 197	
Brzozów	212	892	110.083	8.350	5.120	1.720	125.273	93.954-75	6.096	50.700	2.281-50	—	—	40.213	6.000	187m 1.394	
Buczacz	67	283	34.000	1.600	3.014	1.124	39.738	29.803-50	3.945	20.000	900-—	—	3.000-—	13.339	—	67m 283	
Dąbrowa	24	1.282	18.550	—	—	—	18.550	13.912-50	1.100	11.000	495-—	—	—	10.000	—	24m 1.282	
Gródek	44	1.016	24.713	4.861	1.918	531	32.023	24.017-25	1.010	13.500	607-50	—	11.374-62	400	1.000	1m 962	
Grybów	16	1.470	14.200	600	1.710	200	16.710	12.532-50	903	12.000	540-—	—	9.139-91	—	2.000	—	
Jarosław	36	1.108	46.210	6.600	4.086	1.380	58.276	43.707-—	2.048	14.000	630-—	—	6.842-41	1.000	—	2m —	
Kalusz	22	944	11.025	2.000	1.220	300	14.545	10.908-75	644	5.000	225-—	—	4.624-30	—	—	—	
Kamionka	241	1.083	152.733	38.680	12.062	7.495	210.970	158.227-50	7.539	92.000	4.140-—	16.772	57.452-39	2.874	4.000	8m 164	
Kołomyja	8	1.233	4.950	800	140	150	6.040	4.530-—	223	2.800	126-—	—	1.689-—	—	500	—	
Limanowa	47	709	32.875	8.000	6.835	2.567	50.277	37.707-75	3.211	10.000	450-—	—	2.444-97	2.880	550	5m —	
Lisko	36	754	19.525	1.600	2.525	420	24.070	18.052-50	339	4.000	180-—	—	1.200-—	—	—	—	
Lwów	86	331	62.106	22.448	9.100	2.718	96.372	72.279-—	10.029	50.000	2.250-—	—	37.946-—	—	4.600	—	
Łańcut	11	1.465	14.300	2.560	1.010	350	18.220	13.665-—	360	6.000	270-—	—	—	5.579	—	11m 1.465	
Mielec	11	1.159	9.744	2.400	1.200	595	13.939	10.454-25	327	5.000	225-—	—	—	4.740	—	6m 16	
Nisko	6	1.010	4.563	1.500	1.146	299	7.508	5.631-—	199	3.000	135-—	—	2.873-58	—	—	—	
Nowy Sącz	13	1.109	9.587	1.500	1.865	326	13.278	9.958-50	518	7.300	328-50	—	6.448-40	366	—	1m 339	
Nowy Targ	57	129	25.900	7.350	6.393	1.060	40.703	30.527-25	2.433	19.500	877-50	—	11.274-62	—	5.545	—	
Przemysły	77	865	57.126	12.400	6.025	2.067	77.618	58.213-50	2.472	35.300	1.588-50	—	3.184-—	500	—	800	
Rawa Ruska	76	1.256	39.232	7.000	3.710	1.000	50.942	38.206-50	1.326	26.100	1.174-50	—	—	19.380	5.000	76m 1.256	
Ropczyce	14	399	11.650	—	850	140	12.640	9.480-—	852	4.400	198-—	—	2.021-42	—	—	—	
Rzeszów	77	614	77.160	10.900	8.180	1.827	98.067	73.550-25	4.828	50.400	2.268-—	1.858	39.777-93	6.256	—	17m 1.279	
Sambor	17	1.167	13.312	7.000	1.630	1.822	23.764	17.823-—	275	6.000	270-—	—	5.574-67	—	—	—	
Sanok	27	160	16.885	9.500	3.550	1.154	31.089	23.316-75	771	8.200	369-—	—	4.575-96	—	890	—	
Skalati	72	1.370	64.800	15.750	4.075	1.930	86.555	64.916-25	3.580	49.000	2.205-—	19.557	25.445-31	—	—	—	
Sniatyn	6	210	4.447	1.000	235	—	5.682	4.261-50	299	4.000	180-—	479	—	3.000	—	2m 1.178	
Sokal	58	96	44.170	11.990	5.005	1.920	63.085	47.313-75	1.343	18.500	832-50	6.000	9.889-—	—	600	—	
Stary Sambor	7	567	5.200	6.000	1.840	370	13.410	10.057-50	241	3.000	135-—	—	2.600-—	—	—	—	
Stryj	20	1.545	22.000	4.200	1.080	600	27.880	20.910-—	495	10.000	450-—	—	8.251-67	—	—	—	
Tarnobrzeg	38	944	60.540	10.250	4.099	2.102	76.991	57.743-25	2.318	33.000	1.485-—	15.912	15.227-95	—	—	—	
Tarnopol	9	554	6.937	1.900	540	200	9.577	7.182-75	320	4.000	180-—	—	3.736-67	—	—	—	
Tarnów	8	733	4.922	4.000	1.895	640	11.457	8.592-75	411	6.000	270-—	—	5.631-—	—	—	—	
Trembowla	215	1.040	184.160	21.500	7.499	4.800	217.959	163.469-25	8.140	152.000	6.840-—	—	—	143.604	—	215m 1.040	
Wadowice	68	1.291	46.715	21.800	6.710	2.080	77.305	57.973-75	4.525	41.500	1.867-50	3.600	33.019-08	—	—	—	
Wieliczka	16	1.464	13.640	4.000	1.450	400	19.490	14.617-50	796	6.400	288-—	—	—	6.056	—	16m 1.464	
Zbaraż	213	1.493	172.412	24.050	9.615	4.350	210.427	157.820-25	7.253	114.000	5.130-—	—	70.253-04	26.962	5.591	54m 451	
Zborów	22	1.534	15.350	7.000	2.429	400	25.179	18.884-25	629	10.000	450-—	—	6.617-47	800	1.719	1m 123	
Żółkiew	133	669	102.922	17.244	3.510	700	124.376	93.282-—	17.677	48.900	2.200-50	6.000	21.134-52	9.034	2.395	23m 768	
Żydaczów	11	278	8.137	2.000	1.645	342	12.124	9.093-—	450	6.000	270-—	—	2.162-13	1.800	—	—	
	2.383	690	1,756,549	347.833	148.916	55.321	2,308.619	1,731.464-25	117.311	1,096.600	49.347-—	70.178	457.192-59	344.609	54.444	68.561-36	843m 437

Handwritten header text, possibly a title or date, located at the top of the page.

A large table with multiple columns and rows, containing faint handwritten entries. The table structure is visible but the text is mostly illegible due to fading.

Small handwritten mark or signature in the center of the page.

Handwritten text in the upper right corner, possibly a date or reference number.

Vertical handwritten text along the right edge of the page, possibly a list or index.